

! A törvénytervezettel kapcsolatos munka közben néhány napot Párizsban, egy tanácskozáson töltött, hiszen a szakszervezet jogvédő szerepkörrel is foglalkozik...

Párizsban az Európai Bizottság tervéről tárgyaltunk, amely szerint az előadóművészek felvételeinek ún. védelmi idejét 50 évről 95 évre emelnék. Ez azt jelenti, hogy az előadók esetében a felvétel rögzítésétől kell

számítani a védelmi időt, míg a szerzők esetében ez a szerző halálának időpontjától kezdődik. Ez a változtatás az előadók szempontjából pozitív javaslat. A főszereplők mellett a zenei együttes többi tagja is kapna ebből a jogdíjból. (Megjegyzem, hogy a hazai gyakorlatban mi a kezdetektől ezt az elvet érvényesítettük). Ez a szabályozás rendkívül összetett, akárcsak a következményei, hiszen sok tekintetben átalakul a

rendszer. A ma létező jogrendszerrel hozunk létre valamit a jövő technikai körülményei közé. Ha a kis nemzetek szemével nézem, akkor az a probléma, hogy a magyar nyelvű repertoár csökken. S ez a védelmi helyzet sem a magyar művészek érdekét szolgálja, hanem az itt forgalmazott külföldi szerzemények előadóiét...

R. Zs.

Zenekari konferencia Berlinben

„A kultúra támogatása az állam feladata”

A háromnapos németországi konferencián,

2008. április 7-től 10-ig a Föld minden tájáról érkezett

muzsikuskok, zenekari igazgatók

tanácskoztak Berlinben a zenei világot érintő problémákról, és a

különböző megoldási lehetőségekről. Ez volt az első, a zenekarok

általános helyzetével foglalkozó találkozó, amelyre igyekeztek minél

több együttest meghívni. A tanácskozáson a zenészek gondjai mellett

a zenekarok arculatváltásáról is sok szó esett. A MÁV Szimfonikusok

igazgatója, Lendvai György is erről tartott előadást.

! A konferencián a világban zajló problémákat járták körül. Mi volt, ami mindenkinek gondot jelent?

Az általános, mindenütt jelentkező problémák közé tartozott, hogy fogy a közönség, csökken a zeneoktatásra fordítható összeg, s hogy a média olcsó, értéktelenebb hallgatnivalóval árasztja el a fiatalokat... A tanácskozáson emellett érdekes megoldási lehetőségek is elhangzottak. Egy amerikai tanár beszélt arról, hogy nálunk a középiskolában fakultációként a hangszeres zenetanulás is választható, s megfigyelték azt is, hogy sokkal nagyobb hatást gyakorol a gyerekekre, ha maguk is kipróbálhatják a muzsikálást, kézbe veszik a hangszereket, mint az, ha csupán hallgatják mások játékát. A Chicagói Szimfonikusok például rendsze-

resen jártak iskolákba zenélni, de nem értek el a kicsiknél látványos változást. Azok a gyerekek váltak koncertlátogatókká, akik maguk is zenéltek.

! *Izgalmas témáról, a zenekarok arculatváltásáról is sok szó esett.*

Az angol cím szerint számomra is kérdéses volt, hiszen nem derült ki belőle, hogy az arculatváltásról vagy változtatásról van szó... Én úgy gondolom, mára azért is esetek át az imázs-váltáson az együttesek, mert jelentősen megváltozott az a társadalmi környezet, ami körülveszi őket. Nálunk a zeneoktatás talán a hetvenes években jutott a csúcspontjára, rengeteg gyerek járt a foglalkozásokra, s aki csak egyszer is nekiállt gyakorolni, az attól kezdve másképpen tekintett a muzsikuskokra is. Ma már más a helyzet... Érdekes volt az a teória is, amelyet egy korábbi konferencián Essa Pekka Salonnen ismertett. Ők úgy döntöttek, nem is próbálják a 16-28 éves fiatalokkal megkedveltetni a komolyzenét, mert ez a korosztály úgyis csak rockot, illetve könnyűzenét hallgat. Ha túl vannak ezen az időszakon, és tartalmasabb szórakozásra vágnak, akkor kell őket valahogyan ismét becsábítani a koncerttermekbe.

! *Milyen megoldási ötletek bangzottak el? S Ön hogyan vélekedik, mit lehet tenni azért, hogy más legyen az együttesek megítélése és nőjön a közönség?*

Mint ahogy azt oly sokan tesszük, újfajta előadásokat kell kitalálni, más, izgalmas helyszíneken is játszani kell. Én a változásról és a változtatásról is beszéltem. Nálunk is átalakul az együttes imázsja már attól, hogy szeptembertől új művészeti vezető áll a zenekar élén. Az arculat legfontosabb eleme

ugyanis a vezető karmester, a művészeti vezető, de meghatározó a tradíció is, ez azonban a zenekar története során sokkal lassabban változik... A MÁV Szimfonikusok is keresik az új helyszíneket. Nagy sikert arat például az óvodásoknak, a próbatermünkben rendezett előadás-sorozat. Akárcsak az állapotos anyáknak szóló program, amelyen nemcsak koncerteket tartunk, hanem szó esik arról is, hogyan hall a baba, hogyan figyeljenek oda a zenére, s a családtagok egymásra is, és terhestornán is részt vehetnek az érdeklődők. Fontosnak tartom azt is, hogy neves szólistáink adjanak nálunk kurzust, mert így legalább a főiskolások is látják, érdemes a MÁV zenekarhoz jönni. S persze mi is keresünk új helyszíneket, hiszen játszunk a Nemzeti Múzeumban, s az újpesti mellett ettől a szezontól a monori önkormányzathoz is hosszútávú, közszolgálati megállapodás köt bennünket. Minderről a konferencián is beszéltem.

! *S a jelenlévők kérdéseket is tettek fel az együttesnél folyó munkáról?*

Aziránt érdeklődtek, hogy a zenekar hogyan vesz részt a társadalmi esélyegyenlőségben, de erre végül idő hiányában nem tudtam válaszolni. Érdekes volt, hogy a dél-afrikaiak egy olyan filmet mutattak be, amely arról szólt, hogy az olyan vidékeken, ahol még nem láttak hangszert, hogyan tanítják meg a gyerekeket muzsikálni, s ott milyen nagy közösségteremtő ereje van a zenének. Egyébként nálunk, ahol születtem, szintén ilyen szerepet tölt be a helyi kórus, s nem gond 500-600 embert összegyűjteni a hangversenyükre... A tradícióról is szó esett, arról, hogy az együtteseknél hogyan öröklődnek át a szokások az egyik generációról a másikra. A magyar zenekarok-

ra ez annyira nem jellemző, de a Berlini Filharmonikusok egyik magyar trombitása elmesélte, gyakran előfordul, hogy maguk a vonósok kérik az egyik fúvós állásnál, játsszon kicsit szélesebben. Hát, ez a hagyomány. De arról is szó esett, hogy Kanadában például a nagyobb szponzorok még a művészeti kérdésekbe is beleszólnak... Érdekes az is, hogy hogyan változtatta meg az internet a zenehallgatási szokásokat. Akad például arra irányuló kezdeményezés, hogy az interneten keresztül is lehessen hangversenyeket hallgatni. Egy ilyen kezdeményezésnek részese a Nemzeti Filharmonikusok is. A New York-i MET előadásait mozikban vetítik, óriási sikerrel. Ez is egy kísérlet. De arról is beszéltek a tanácskozáson, hogy hol hogyan választják meg a művészeti vezetőt, és ebbe a döntéshozatalba, s általában a tönkésekre hogyan vonják be a zenekar tagjait. Az egyik német zenekar képviselője, a Berlini Filharmonikusok igazgatója pedig hangsúlyozta, a

kultúra támogatása állami feladat, s nem vonulhat ki erről a területről...

■ Ennek fontosságát itthon sem árt hangsúlyozni. Bár talán a művészeti törvény segítséget jelent majd ezen a területen is. Stabil támogatásra a MÁV Szimfonikusoknak is szüksége lenne. Milyen most az anyagi helyzetük?

Mi is bízunk a művészeti törvény létrejöttében, s abban, hogy együttesünk is a támogatott zenekarok között lesz. Ugyanis szeretnénk, hogy azok az együttesek is bekerülhessenek ebbe a körbe, ahol az alapító fenntartóként viselkedik. S a MÁV Zrt. ilyen, hiszen három esztendőre szóló szerződést kötött az együttesel, s így nemcsak biztosak lehetünk abban, hogy ebben az időszakban támogatáshoz jutunk, hanem még azt is elmondhatjuk, az összeg évről-évre nő valamennyivel. Az alapítónktól kapott büdzsé az életben maradásunkhoz elég, de emellett a koncertekre, a hangsze-

rekre, a ruhákra is kell, hogy jusson pénz.

■ Önök igyekeznek is mindent elkövetni, amit csak lehet, hogy nőjön az együttes bevétele, hiszen a zenekar történetében először fundraising-koncertet szerveztek áprilisban, amelyet nagy érdeklődés kísért.

Ebben nagy segítségünkre volt a MÁV is, hiszen ez támogatói koncert és partnertalálkozó is volt egyben. A vendégeket a MÁV Nosztalgia-parkjába hívtuk meg, s Medveczky Ádám és Balogh Sándor vezényletével játszott az együttesünk, a hangverseny szólistája Miklósa Erika és Wiedemann Bernadett volt. Remélem, tényleg lesznek néhányan a jelenlévő üzletemberek közül, akik meglátják ebben az együttesben a támogatásra méltó értéket. Azt már sikerült elérnünk, s ezt nagy eredménynek tartom, hogy a Siemens három esztendőn keresztül támogat minket. Remélem, ebben lesznek követőik! R. Zs.

Önkizsákmányolásra kényszerítő világ!

A tanácskozáson a MÁV Zenekar két muzsikusa, Pásztiné Kaufmann Julianna és Biegelbauerné Budinszky Irén is részt vett. A szakszervezeti tisztviselők mellett, hogy büszkéek arra, hogy hazánkat képviselhették ezen a világkonferencián, érdekes tapasztalatokat szereztek. A konferencia negyven országból érkezett, közel kétszáz résztvevője közül sok ismerősre tettek szert, így betekintést kaptak számos zenekar mindennapjaiba, hiszen többek között norvég, mexikói, panamai, izraeli, dániai, azerbajdzsáni, braziliai, izlandi és kenyai zenészek is eljöttek Berlinbe. Elmondták, szinte kivétel nélkül mindenki a zenészeket sújtó, egészségügyi gondokról panaszkodott: az elhasználódott ízületekről, a gerincbántalmakról, a halláskárosodásról. Sok helyen nem biztosították még alapvető munkakörülmények sem pl. speciális székek, világítás, hangterelő, megfelelő akusztika, stb. Ugyancsak megoldatlan még a kordedvezményes nyugdíj kérdése is.

A mindenhol jelentkező, egyre erősebb stresszt is komoly gondként emlegették az összegyűlt zenészek, s beszámoltak arról, mindenkit nagyon megvisel az állandó készenléti helyzet... Mindezt jellemző ugyanis, hogy a muzsikuskótló egyre magasabb színvonalú, szólista teljesítményt várnak el. Másról is állandó versenyhelyzetbe kényszerítik a tagokat, rendszeresek a próbajátékok, meghallgatások, gyakoriak az elbocsátások. A folyamatos tanulás is nehezíti a helyzetet. Míg korábban húsz esztendő alatt el lehetett sajátítani a repertoárt, ma már ez is permanensen változik. Sajnos egyre kevésbé tartják értéknek a sokéves tapasztalatot, az együttesmuzsikálás képességét... A konferencia résztvevői számára ezért is volt lényeges, hogy közös harcot hirdes-

senek a munkavállalók fokozott védelméért. Persze a beszámolókból azért az is kiderült, akadnak együttesek, ahol igyekeznek abban segíteni, hogy megelőzzék ezeket az egészségkárosodásokat. Van, ahol fülvédő berendezéseket szereznek be a tagok számára, s csontkovácsot, maszszórt is foglalkoztatnak. Előfordul, hogy pszichológus is a tagok rendelkezésére áll. Sok társulatnál, ha valaki magánéleti válságba jut, és emiatt romlik a teljesítménye, nem válnak meg tőle azonnal, hanem időt hagynak arra, hogy talpra álljon, s ehhez anyagi és erkölcsi segítséget kap az együttesétől. Argentínában még arra is van lehetőség, hogy ne csak a zenész, hanem még a családtagjai is orvosi ellátásban részesüljenek. A tanácskozáson gerincműtői székelyeket, különleges zajszűrő hallókészülékeket is ajánlottak, amelyek szintén nagyon hasznosak, bár ezek – az árak alapján – valószínűleg még jó ideig nem állnak rendelkezésre a hazai zenekaroknál...

Emellett azért a nyugati együttesek tagjai is beszámoltak negatív tendenciákról. A BBC zenekarának bőgőse például arról beszélt, hogy náluk is nagyban csökkent a muzsikusi hivatás presztízse. A bécsiektől érkezett zenész szintén a kiszolgáltatottságról panaszkodott. Sokan azt emlegették a gondok egyik fő forrásaként, hogy a zenekarok XIX. századi struktúrában működnek, miközben már a XXI. században élünk...

A zenekari zenész képzés is kevés helyen működik, szükség lenne több ilyen szakra az egyetemeken.

Általános gond sok helyen – így Magyarországon is –, hogy önkizsákmányolásra készítik a zenészeket, a bizonytalan egzisztencia, a kultúrára jutó, egyre alacsonyabb támogatás ugyanis arra

ösztökéli az embereket, hogy minél több feladatot vállaljanak el. Így a muzsikálás öröme veszik ki a mindennapokból. Volt olyan felszólaló, aki a havi 21 szolgálat miatt is panaszkodott, ami a magyar zenekaroknál 28–32 körül van... Ahogy általános gond az is, hogy az oktatásból, így a zeneoktatásból is egyre jobban kivonul az állam. Ennek következtében a zenekari státuszok értéke is fokozatosan csökken.

Egy amerikai zenekar képviselője arról számolt be, hogy három évtized alatt fokozatosan növekvő bevételek dacára, a non profit zenekarok helyzete igazán nem javult, hiszen ez a tőke, visszaforgatva, csak a szinttartáshoz volt elegendő! A konferencián szó esett a státusz nélküli muzsikusról is, s arról, hogy hogyan lehetne embe-ribb életkörülményeket teremteni a számukra. Megoldásként mindenki csak a változást, a klaszszikus zene újraélesztését emelte ki. Kiderült az is, másról nem létezik művészeti törvény, tehát ha ezt sikerül itthon megvalósítani, az példaértékű lehet mindenütt a világban.

A két brácsás hölgy nagyon hálás a Magyar Zene-művészek és Táncművészek Szakszervezetének, valamint a Vasutasok Szakszervezetének, hogy támogatásukkal részt vehettek a számos érdekes témát felvető konferencián. Teljes címlistával tértek haza, hiszen a tanácskozásnak fontos célja volt, hogy a résztvevők a jövőben is tartsák a kapcsolatot, folyamatos eszmecserét folytassanak. Így bízunk abban, hogy a következő konferencián már nemcsak a problémafelvetésig jutnak el, hanem olyan konkrét megoldási javaslatok is érkeznek, amelyek minden együttesnél használhatóak. A zenészek remélik, ezekről határozat is születik, amely mindenütt kedvezően befolyásolja majd a muzsikuskok mindennapjait.

R. Zs.